

KVINNOFRONTEN

Box 2007, 128 21 Skarpnäck
e-post: kvinnofronten@sverige.nu
Org. nr: 802411-0119
Plusgiro: 5 56 23 - 3
hemsida:
www.kvinnofronten.nu

Till

JUSTITIEDEPARTEMENTET
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

över SOU 2021:43 – "Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar"
– Dnr. Ju2021/02201

Sammanfattning

Kvinnofronten **anser:**

- att utredningens förslag inte lever upp till Barnkonventionen,
- att **om** samlagsbegreppet ska ändras bör formuleringen vara enligt vårt nedanstående förslag,
- att incestparagraferna **inte** ska ändras till att endast gälla vaginala samlag.

Kvinnofronten **stöder:**

- att flera av förslagen innehåller en höjning av minimistraffen – men vi vill betona att utredningens tilläggsförslag om att samtidigt införa flera "mindre grova" brott i praktiken direkt motverkar dessa straffhöjningsförslag och riskerar att tvärtom leda till straffsänkningar för sexualbrotten.

Kvinnofronten **motsätter oss helt:**

- att distansbrotten vid våldtäkt och sexuella övergrepp skulle åtgärdas genom oklara tillägg om "olaga tvång" i §§ 1-6,
- att "mindre grova" brott med lägre såväl minimi- som maximistraff ska införas enligt utredningens förslag.

Allmänna kommentarer

Barnkonventionen är sedan 1 januari 2020 lag i Sverige. Definitionen av barn är enligt Barnkonventionen den som är under 18 år. En utredning med uppdrag att göra en översyn av lagar där sexuella övergrepp mot barn ingår borde därmed självklart ha diskuterat lagarnas skydd av barn i enlighet med Barnkonventionen. Det har utredningen inte gjort. Istället hänvisar utredningen bara till SOU 2020:63, och slipper därmed att alls diskutera det bristande skydd som svensk lagstiftning idag i praktiken ger för barn mellan 15 och 18 år.

Våldtäktslagen i Sverige utgår idag från frivilligt deltagande. Samma brott mot barn under 15 år är däremot enligt lagen alltid att se som våldtäkt. Kvinnofronten förstår att det därmed kan ses som en svår avvägning hur lagen ska förhålla sig till 15-17-åringar, som har sexuell självbestämmanderätt. Men utredningen har inte ens försökt analysera eller diskutera om Sverige har infört tillräckligt skydd för barn mellan 15 och 18 år.

Vid vissa sexuella övergrepp räknas *barn* i lagstiftningen som någon under 15 år, vid andra brott, som exempelvis utnyttjande i prostitution, räknas *barn* som under 18 år. Denna brist på överensstämmelse i lagstiftningen tar utredningen inte heller upp. Detta

trots att just barn mellan 15 och 18 år så ofta är utsatta för sexuella övergrepp och Sverige enligt Barnkonventionen har skyldighet att skydda alla barn.

Det bristande skyddet mot barn mellan 15 och 18 i lagstiftningen gör att Sverige i praktiken inte lever upp till förutsättningarna i Barnkonventionen. Det är mycket allvarligt.

STRAFFSATSERNA VID VÅLDTÄKT och vissa andra brott mot barn är ofta desamma som vid samma brott mot vuxna. För många framstår sexuellt våld mot barn, särskilt mot små barn, som än allvarligare än motsvarande brott mot vuxna, vilket skulle kunna medföra att samhället därför borde markera hårdare när brotten begås mot barn. Kvinnofronten hade därmed velat se en analys av skäl för, respektive emot, högre straff vid sexuella övergrepp mot barn, när nu en översyn av straffskalorna skulle göras. Även i detta brister utredningen.

FÖR FLERA AV DE BROTT som tas upp i utredningen har riksdagen tidigare gjort tillkännagivanden om straffhöjningar. Men när utredningen föreslår sådana straffhöjningar i enlighet med riksdagens tillkännagivanden föreslår utredningen återkommande *samtidigt* ett införande av ett nytt, ”mindre grovt” brott, som *i praktiken direkt motverkar straffskärpningsförslagen*. Utredningen har därmed i praktiken lagt förslag tvärtemot riksdagens tillkännagivanden. Kvinnofronten motsätter oss samtliga dessa utredningens förslag till straffsänkningar för förövarna av sexualbrotten.

KVINNOFRONTEN VILL VIDARE PÅPEKA att vi ser Sveriges system, att låta förövare avtjäna endast två tredjedelar av straffet och sedan bli villkorligt frigivna, som mycket problematiskt. Det gäller särskilt när det kommer till bedömning av straffsätser för brott med så relativt låga minimistraff som flera av sexualbrotten har. Systemet framstår som lika tveksamt oavsett att vissa mindre villkor från och med i år har knutits till frigivningen.

Kommentarer till utredningens olika delar

Kapitel 4 Samlagsbegreppet

Kvinnofronten instämmer i att det kan finnas ett intresse av att utveckla samlagsbegreppet så att det än tydligare framgår att det inte endast rör vaginala samlag. Men vi motsätter oss alla slags alternativ av att stapla förbjudna handlingar. En sådan ”lösning” skulle innebära att vi får en lapptäckeslagstiftning, som skulle öppna för kryphål och ständigt behöva tillföras nya konkreta exempel. Kvinnofronten stöder tidigare utredningars konstateranden att *fokus i bedömningen av en gärnings allvar måste vara graden av kränkning av offrets sexuella integritet snarare än vilken handling det varit*.

4.8.5 ÖVERVÄGANDEN

Utredningen har i sitt förslag endast diskuterat samlagsbegreppet som förståelse av faktisk konkret handling vid övergreppet, och helt missat att diskutera begreppet ”samlag” när det kommer till lagtextens beskrivning av själva övergreppet. Sett ur *offerperspektiv* är det djupt felaktigt att i lagtexten kalla ett övergrepp för ”samlag”, vilket diskuterats i flera sammanhang där detta ändrats till ”sexuell handling”.

Utredningens förslag till lagtext är dessutom onödigt krångligt och otydligt, där uttrycket samlag upprepas.

Kvinnofronten anser egentligen inte att frivillighet räcker som grund för våldtäktslagen. Men så som lagen ser ut idag anser Kvinnofronten att förslaget till ny lagtext istället borde vara: *”Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför en sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med vaginalt, analt eller oralt samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst tre och högst sex år.”*

På det sättet uppnås den könsneutralitet som utredningen efterlyser samtidigt som offret slipper se sitt övergrepp framställas som ett ”samlag”. Med en sådan formulering ökar be-

toningen på att det är kränkningens allvar som ska vara i fokus, inte vilka specifika handlingar förövaren använt.

KVINNOFRONTEN anser att lagtexten bör formuleras ”genomför en sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med vaginalt, analt eller oralt samlag”. Denna formulering borde gälla genomgående, alltså även våldtäkt mot barn.

4.9 FÖLJDÄNDRING I 6 KAP. 7 §

Kvinnofronten ser utredningens förslag angående incest som helt oacceptabelt, eftersom förslaget innebär att alla sexuella övergrepp mot närstående barn utom just vaginala samlag kan anses som tillåtna.

Utredningen hänvisar till att det inte ingår i dess uppdrag att föreslå ändringar i paragrafen om *samlag med avkomling* respektive *samlag med syskon*. Ändå gör den just det, i och med att den föreslår att ”vaginalt” ska införas i paragraferna. *Om lagtexten alls kan ändras bör det självklart vara i enlighet med samhällets syn på dessa övergrepp.*

Lagtexten bör därför antingen stå kvar som den är, alternativt ändras direkt i lagtexten även i dessa fall, så att alla varianter uttryckligen täcks. Samtidigt skulle uttrycket ”samlag” om den brottsliga handlingen även där kunna ändras till ”sexuell handling”.

KVINNOFRONTEN motsätter oss helt utredningens förslag att endast ”vaginalt” ska införas i lagtexten angående incest.

KVINNOFRONTEN anser att lagtexten om ”samlag” med avkomling antingen *inte* ska ändras, eller ändras till: ”Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, genomför en sexuell handling med eget barn eller dess avkomling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med vaginalt, analt eller oralt samlag, döms för **sexuell handling med avkomling** till fängelse i högst två år”.

KVINNOFRONTEN anser att lagtexten om ”samlag” med syskon antingen *inte* ska ändras, eller ändras till: ”Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, genomför en sexuell handling med syskon som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med vaginalt, analt eller oralt samlag, döms för **sexuell handling med syskon** till fängelse i högst två år”.

Kapitel 5 Distansbrotten

Kvinnofronten motsätter oss utredningens förslag om distansbrotten. Att föra in en otydlig formulering om olaga tvång etc. som en andra mening under de olika brotten skapar en oklarhet som riskerar att leda till rättsosäkerhet, då domstolarna ska döma dessa fall.

Distansbrotten, som är allt vanligare förekommande idag, borde tagits på betydligt större allvar. De som utnyttjats på detta sätt, särskilt barn, far oftast mycket illa av vetskapen om att dokumentationer av övergreppen alls finns och eventuellt kan spridas vidare, vilket gör dessa brott särskilt traumatiserande. Det är också viktigt att se, som en dom i Norges Høyesterett konstaterade, att det att ha blivit pressad till att utföra gärningar på sig själv framför en kamera kan upplevas särskilt förödmjukande för offret. Sett ur offrens perspektiv är detta ofta mycket allvarliga brott.

Men utredningen uppehåller sig mer kring hur enklare fall av utnyttjande inte ska ligga förövaren till last, det vill säga har ett förövarperspektiv, än vid hur samhället på bästa sätt ska kunna motverka dessa brott.

Kvinnofronten hade velat se en seriös analys och diskussion om en eventuell egen paragraf för distansbrotten, som skulle kunna täcka samtliga sådana brott, och en tydligare formulerad lagtext. Nu tvingas vi bara konstatera att förslaget inte håller.

5.10.3 Utredningens överväganden och förslag

Kvinnofronten anser att distansbrotten kräver en annan och mer genomtänkt lösning än utredningens förslag. Vi anser dessutom att uttrycket ”tåla” en sexuell handling sänder fel signaler. Det är ett gammalmodigt begrepp som alltmer försvunnit ur lagtexten, och det finns ingen anledning att återinföra det. Ordet syftar enligt utredningen på att gärningsmannen är den som aktivt agerar, och offret *utsätts* därmed för den brottsliga handlingen.

Se vidare om att ”utföra och tåla” under 8.16.

KVINNOFRONTEN *motsätter oss* helt utredningens förslag att tillföra en mening om olaga tvång etc i var och en av §§1-6.

Kapitel 8 Översyn av straffskalorna i 6 kap. brottsbalken

Kvinnofronten ställer oss mycket frågande till utredningens allmänna resonemang om straffskalor. Det är anmärkningsvärt att en utredning direkt uppmanar lagstiftaren att inte införa ”*oproportionerligt sträng*” lagstiftning, ifrågasätter om samhället har resurser att hantera kostnaderna för eventuella straffhöjningar, återkommande framhåller att man inte ser skäl till straffhöjningar utan endast föreslår dem ”*med hänsyn till det starka parlamentariska stödet för sådana ändringar*”, och framställer det som att lagstiftaren istället borde anpassa sig till juristerna för att juristerna vet bäst – samtidigt som utredningen bitvis demonstrerar en direkt okunnighet om vad sexualbrotten innebär.

Utredningens formuleringar om att straffnivån inte påverkar brottsligheten ”*där brotten väsentligen framstår som impulsstyrda*” har inte någon grund i verkligheten, utan utgår från en ålderdomlig föreställning om en stackars man som inte kunnat kontrollera sin drift. Vi som arbetar mot mäns sexualiserade våld mot kvinnor och barn på daglig basis ser tvärtom hur detta oftast är ett *manipulativt* våld, som också är *kontrollerat* till tid, plats och utförande.

Det är vidare anmärkningsvärt att utredningen återkommande när den föreslår en straffskärpning av ett minimistraff i enlighet med riksdagens tillkännagivande *samtidigt* föreslår ett införande av ett ”mindre grovt brott”, vilket *i praktiken direkt motverkar straffskärpningsförslagen*. Det gäller särskilt sett till domstolarnas benägenhet att helst döma nära minimistraffen och för mildare brott. Det finns därmed en påfallande risk för att utredningens förslag till straffhöjningar endast kommer att bli en höjning på pappret. Detta är särskilt betänkligt då utredningen i stort sett endast föreslår straffskärpningar i de fall riksdagen redan har tillkännagivit att den önskar det, samtidigt som utredningen alltså undergräver straffskärpningsförslagen på dessa sätt.

Kvinnofronten motsätter oss därmed samtliga utredningens förslag till införande av ”mindre grova” brott, eftersom det inte är strafflätnader för förövare som behövs.

Däremot instämmer Kvinnofronten allmänt i att skärpta straff inte automatiskt leder till minskad brottslighet. Men även sett till detta faktum är utredningens förslag i flera fall otillbörligt otillräckliga. Det gäller särskilt de sexuella övergreppen mot barn.

8.9 Våldtäkt, grov våldtäkt och oaktsam våldtäkt

I tidigare remissvar har Kvinnofronten varnat för konsekvenserna av att ändra våldtäktslagen så att den endast skulle utgå från frivilligt deltagande. En av de oönskade följder vi då lyfte var risken för godtycklighet i och med att förarbetena var så oklara och inte gav domstolarna tillräckliga riktlinjer när det gäller förekomsten även av våld eller tvång. Att en sådan godtycklighet har uppstått framgår nu av hur olika domstolarna värderar framför allt våld eller tvång.

Utredningen föreslår nu att ”olaga tvång” ska införas i lagtexten om våldtäkt – men för att komma åt distansbrotten, det ska inte gälla de ”vanliga” våldtäkterna. Kvinnofronten motsätter oss helt denna lösning.

När det gäller grundbrottet våldtäkt hävdar utredningen att då det förekommer våld eller tvång ”*är det en försvårande omständighet som är straffvärdehöjande*”, trots att detta varken framkommer av lagtexten eller förarbetena. Våld och tvång har betydelse för *brottsrubriceringen*, eftersom om gärningsmannen använt ”*våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art*” ska det räknas som *grov* våldtäkt. Det har också betydelse om våldtäkten *föregåtts* av våld eller hot, eftersom frivilligheten då inte anses gälla. Men det är tvärtom just förarbetenas oklarhet kring våld och tvång *under våldtäkten* som har lett till den rättsosäkerhet vi

nu ser i form av godtyckliga domar. Att då lägga in ”olaga tvång” som ett andra stycke i våldtäktslagen, men med det uttryckliga syftet att endast hantera distansbrotten, riskerar därmed att än mer öka den förvirring som redan finns.

Än otydligare framstår det då utredningen i sin författningskommentar anger att ”olaga tvång” kan vara tillämpligt även när det gäller *oaktsam* våldtäkt. Detta orediga förslag riskerar därmed att öka rättsosäkerheten ännu mer.

Kvinnofronten anser att distansbrotten förmodligen skulle behöva en särskild brottsrubricering, men *om* distansbrotten alls skulle placeras här, vore en mer rimlig lösning kanske att lägga in distansbrotten med olaga tvång som en tilläggs punkt under stycket ”*En person kan aldrig anses delta frivilligt om*”.

VÅLDTÄKT ÄR ETT SÄRSKILT GROVT brott sett ur offrets perspektiv, och Kvinnofronten anser därför inte heller att utredningens förslag om höjda straff för våldtäktsbrotten är tillräckliga. Så grova brott, med så allvarliga följder för offren, bör aldrig ha ett straffminimum på mindre än 1 års fängelse. Det gäller även oaktsam våldtäkt, där 14 dagars fängelse måste ses som ett helt orimligt straffminimum.

KVINNOFRONTEN motsätter oss helt förslaget att en andra mening om ”olaga tvång” ska införas i våldtäktslagen. Distansbrotten måste hanteras tydligare.

KVINNOFRONTEN stöder förslaget att minimistraflet för våldtäkt ska höjas till *fängelse i tre år*.

KVINNOFRONTEN anser att minimistraflet för *mindre grov våldtäkt* liksom minimistraflet för *oaktsam våldtäkt* ska vara *fängelse i ett år*.

8.10 Sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp och oaktsamt sexuellt övergrepp

Utredningen föreslår precis som vid våldtäkt att en andramening om ”olaga tvång” ska införas för att hantera distansbrotten. Kvinnofronten motsätter oss ett sådant förvirrande förslag, se utförligare svar vid 8.9.

KVINNOFRONTEN MOTSÄTTER oss helt införandet av ett nytt brott, ”mindre grovt” sexuellt övergrepp. Förslaget att höja minimistraflet för sexuellt övergrepp till *sex månaders fängelse* innebär fortfarande ett så lågt straff att mindre grova brott inryms där. Att samtidigt införa en särskild straffskala för ”mindre grovt” brott, med endast 14 dagars fängelse som straffminimum, vore att göra förslaget om höjning av minimistraflet meningslöst.

Utredningen föreslår för detta nya ”mindre grova” brott dessutom ett *straffmaximum* av fängelse i ett år. Förslaget innebär därmed i praktiken en *straffsänkning* för sexuella övergrepp, vilket knappast kan vara lagstiftarens avsikt, sett till riksdagens tillkännagivande.

KVINNOFRONTEN motsätter oss helt förslaget att en andra mening om ”olaga tvång” ska införas i lagen om sexuellt övergrepp.

KVINNOFRONTEN stöder förslaget att höja minimistraflet för sexuellt övergrepp till sex månaders fängelse.

KVINNOFRONTEN motsätter oss helt att en särskild straffskala för ”mindre grovt” sexuellt övergrepp skulle införas.

8.11 Våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn och sexuellt utnyttjande av barn

Kvinnofronten beklagar att utredningen inte ens har diskuterat att lagstiftningen idag inte ger tillräckligt skydd för barn mellan 15 och 18 år. Brottet *våldtäkt mot barn* rymmer för dessa barn endast fall då barnet är avkomling till gärningsmannen, står under dennes vård eller tillsyn och liknande. Ett så bristande skydd av barn är inte förenligt med Barnkonventionen.

8.11.2 VÅLDTÄKT MOT BARN

Kvinnofronten motsätter oss, av samma skäl som när det gäller våldtäkt och sexuellt övergrepp, att ”olaga tvång” läggs in. Se 8.9 ovan.

KVINNOFRONTEN motsätter oss förslaget att införa ”olaga tvång” i lagstiftningen om våldtäkt av barn.

KVINNOFRONTEN *stöder* förslaget att höja minimistraflet för våldtäkt mot barn till *fängelse i tre år*.

8.11.4 SEXUELLT UTNYTTJANDE AV BARN

Kvinnofronten reagerar starkt mot utredningens bagatellisering av brotten mot barn genom resonemang främst om jämnåriga barns frivilliga samlag, fall som istället bör leda till strafffrihet enligt §14. Om det skulle finnas behov av förtydliganden kring vilka fall som ska leda till strafffrihet bör istället §14 utvecklas.

Bagatelliseringen av brotten är särskilt stötande då utredningen samtidigt konstaterar att brotten vid sexuellt utnyttjande av barn ”visserligen” kan ”ligga nära gränsen till våldtäkt mot barn”. Detta är därmed mycket allvarliga brott, eftersom *gärningarna* är jämförbara med våldtäkt, men där omständigheterna i övrigt anges som ”mindre grovt brott” av våldtäkt av barn, och de därför ska få denna brottsrubricering.

Detta grova brott har idag ett straffminimum av 14 dagars fängelse, och utredningen föreslår ingen höjning av straffminimum. Ett så lågt straff kan i praktiken innebära att förövaren kan gå fri efter häktningstiden. Det är fullkomligt orimligt med ett så lågt straffminimum för så allvarliga brott.

KVINNOFRONTEN *anser* att straffminimum för sexuellt utnyttjande av barn aldrig bör vara lägre än *ett års fängelse*.

8.12 Sexuellt övergrepp mot barn och grovt sexuellt övergrepp mot barn

Kvinnofronten motsätter oss att ”olaga tvång” läggs in, av samma skäl som när det gäller våldtäkt, sexuellt övergrepp och våldtäkt mot barn. Se 8.9 ovan.

Utredningen föreslår, i enlighet med riksdagens tillkännagivande, att minimistraflet för sexuellt övergrepp mot barn ska höjas till sex månaders fängelse. Kvinnofronten anser inte att det räcker för att markera brottens allvar, straffminimum bör inte vara lägre än ett års fängelse för ett så allvarligt brott mot barn. Sexuella övergrepp mot barn är bland de allvarligaste brott som finns sett till följderna för offren. Att bli utsatt för sexualiserat våld som barn kan vara särskilt traumatiskt såväl fysiskt som psykiskt och de allra flesta är överens om att straffen hittills inte har stått i proportion till brottens allvar.

Än mer oroväckande är det att utredningen samtidigt föreslår att det även när det gäller barn ska införas en särskild straffskala för ”mindre grovt” sexuellt övergrepp, med minimistraff av 14 dagars fängelse. Dessutom föreslår utredningen ett *straffmaximum* av endast ett års fängelse för detta nya brott. Ett så lågt maximistraff för något så allvarligt som sexuella övergrepp mot barn är helt oacceptabelt. Utredningens förslag riskerar att i praktiken innebära en *straffsänkning* även för sexuella övergrepp mot barn. Förslaget står inte i proportion till brottets allvar, eller följderna av gärningsmannens handling för det utsatta barnet.

Kvinnofronten motsätter oss därför bestämt utredningens förslag om att införa en särskild straffskala för ”*sexuellt övergrepp mot barn som är mindre grovt*”.

De gärningar som även mindre grova sexuella övergrepp mot barn utgör är så allvarliga och får så svåra följder för de utsatta barnen att det är orimligt med lägre minimistraff än ett års fängelse. Mindre allvarliga *gärningar* faller under sexuellt ofredande, men detta handlar om faktiska övergrepp med allt det allvar det innebär.

Utredningen föreslår vidare en höjning av minimistraflet för *grovt* sexuellt övergrepp mot barn till ett och ett halvt års fängelse. Detta gäller alltså brott där flera förövare förgripit sig på barnet, där gärningsmannen är närstående till barnet, eller brottet annars inneburit ett särskilt hänsynslöst utnyttjande av barnet. Kvinnofronten anser att så grova sexuella övergrepp mot barn måste ha *minst* två års fängelse som minimistraff.

KVINNOFRONTEN *motsätter oss helt* förslaget att en andra mening om ”olaga tvång” ska införas i lagen om sexuellt övergrepp mot barn.

KVINNOFRONTEN *anser* att straffminimum för sexuellt övergrepp mot barn ska höjas till *fängelse i ett år*.

KVINNOFRONTEN *anser* att straffminimum för grovt sexuellt övergrepp mot barn ska höjas till minst *fängelse i två år*.

KVINNOFRONTEN *motsätter oss helt* att en särskild straffskala för ”*sexuellt övergrepp mot barn som är mindre grovt*” ska införas.

8.13 Utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt utnyttjande av barn för sexuell posering

Utredningen konstaterar, utan att göra någon vidare analys, att *antalet brottsmisstankar just om utnyttjande av barn för sexuell posering ökat påfallande*. Detta är med andra ord ett sådant typiskt brott som barn drabbas av i allt större utsträckning, och det borde göra att det tas på betydligt större allvar. Barn som utnyttjats för sexuell posering far oftast mycket illa även av vetskapen om att dokumentationer av övergreppen alls finns och eventuellt kan spridas vidare, vilket gör dessa brott särskilt traumatiserande.

Kvinnofronten anser därför att utredningens förslag att minimistraffet ska höjas från böter till fängelse i 14 dagar är helt otillräckligt beaktat brottets allvar, sett ur barnens perspektiv. Tyvärr fokuserar utredningen även här mer ur förövarperspektiv.

Vi är därmed också tveksamma till utredningens bedömning att det, om förövaren döms även för det sexuella övergreppet, inte är nödvändigt att döma även för brottet utnyttjande av barn för sexuell posering, utan att det istället ska ses som straffvärdehöjande. Risken är påfallande att utnyttjandet av barnet för sexuell posering då bagatelliseras.

Kvinnofronten anser dels att straffminimum för detta brott bör höjas till ett års fängelse, dels att brottsrekvisitet gällande dessa brott mot barn mellan 15 och 18 år behöver skärpas.

Barn är enligt Barnkonventionen som sagt den som inte fyllt 18 år. Kvinnofronten anser därmed att förbudet mot utnyttjande av barn för sexuell posering ska gälla alla under 18 år. Detta står inte i motsättning till 15-17-åringars sexuella självbestämmande, eftersom lagen utgår från att någon ”*främjar eller utnyttjar*” och strafflagen dessutom redan har en paragraf om undantag. Av §14 framgår att det *inte* ska dömas till ansvar för utnyttjande av barn för sexuell posering om ”*det är uppenbart att gärningen inte inneburit något övergrepp mot barnet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan den som har begått gärningen och barnet samt omständigheterna i övrigt*”. Kvinnofronten anser därmed att skyddet för 15-17-åringar måste ökas och lagen ändras i enlighet med Barnkonventionen.

Självklart anser vi att det inte ska finnas krav på barnets ”medverkan”. Om barnet har fotograferats/filmats i sexuellt syfte ska gärningsmannen ställas till svars.

KVINNOFRONTEN *anser* att brottet *utnyttjande av barn för sexuell posering* ska gälla alla barn, det vill säga alla personer under 18 år.

KVINNOFRONTEN *anser* att för *utnyttjande av barn för sexuell posering* bör straffminimum vara *fängelse i ett år*.

KVINNOFRONTEN *anser* att för brottet *grovt utnyttjande av barn för sexuell posering* bör straffminimum vara *fängelse i två år*.

8.14 Sexuellt ofredande, sexuellt ofredande mot barn och grovt sexuellt ofredande

Trots att Barnkonventionen slår fast att barn är den som är under 18 år har utredningen konsekvent diskuterat de särskilda skyddsbehoven för barn endast utifrån barn *under 15 år*.

Denna brist gör också att utredningens förslag om ändring av brottet sexuellt ofredande blir helt orimligt. Att sexuellt *beröra* ett barn under 15 år borde *alltid* anses vara ett grovt brott, med ett straffminimum om minst nio månaders fängelse. Kvinnofronten anser därför att normalbrottet *sexuellt ofredande av barn* ska gälla samma *gärningar* som sexuellt ofredande mot vuxna, det vill säga att förövaren blottar sig eller på annat sätt ofredar någon, och innebära skydd för *alla* barn, det vill säga alla som är under 18 år, men utan att ha böter i straffsatsen.

Utredningens genomgång av domar visar dessutom att sexuella ofredanden genomgående leder till mycket låga straff, även i de fall offren varit barn. Den visar vidare att även

vuxna mäns beröringar av barn under 15 år i kombination med mannens verbala sexuella kränkningar leder till friande dom om beröringen inte ansetts ha haft tillräcklig ”sexuell prägel”. Detta tydliggör att de handlingar som faktiskt leder till dom inte är obetydliga. Det gör att en straffskärpning är än mer nödvändig.

KVINNOFRONTEN *anser* att för *beröring* av barn under 15 år alltid bör ses som *grovt* sexuellt ofredande och att detta brott bör ha ett straffminimum av *fängelse i minst nio månader*.

KVINNOFRONTEN *anser* att brottet ofredande av barn ska gälla alla barn, det vill säga alla under 18 år.

8.15 Köp av sexuell tjänst

Kvinnofronten ifrågasätter starkt utredningens bedömning, att riksdagen bör avvakta med ett beslut om eventuell höjning av minimistraffet för prostitutionsköp tills Brå har redovisat sin kartläggning 2022.

Samhället har sedan många år tillbaka försökt höja straffen för förövare i prostitution. Höjning av straffmaximum har dock inte givit genomslag i domstolarna, fängelsestraff är extremt ovanliga undantag. Domstolarna har fortsatt att döma prostitutionsköparna endast till dagsböter. Det är därför särskilt angeläget att en höjning av *straffminimum* kan införas *snarast möjligt*.

Kvinnofronten instämmer följaktligen i att böter bör tas bort ur straffskalan vid köp av sexuell tjänst. Vi anser dock att ett minimistraff om 14 dagars fängelse inte är tillräckligt, då det handlar om ett för offren så allvarligt brott. Det gäller särskilt som domstolarnas benägenhet att döma till lägsta straff riskerar att få till följd att straffen även med den föreslagna höjningen av straffminimum i stort sett aldrig skulle komma att överstiga 14 dagars fängelse. Detta är grova brott som förövarna genomför planerat och målmedvetet. Själva det faktum att de betalar innebär att de vet att de kränker offrets sexuella integritet och har bestämt sig för att ta sig rätten att sätta sig över det. Att på det utstuderade sättet utnyttja en annan människa sexuellt är mycket allvarligt, och samhällets markering mot sådana brott behöver vara tydligare. Vi är därför även tveksamma till att ett maximistraff av *ett års fängelse* är tillräckligt, då det handlar om ett för offren så allvarligt brott.

Kvinnofronten reagerar starkt mot utredningens kommentar att påföljden för prostitutionsköp i och med den föreslagna höjningen av minimistraffet i de allra flesta fall kommer bestämmas till *”frivårdande påföljd, i regel villkorlig dom och böter”*. Och att detta kan göras billigt för samhället genom strafförelägganden. *Detta skulle med andra ord innebära en fortsatt bagatellisering av ett mycket allvarligt sexualbrott*. Utredningens kommentar gör det än tydligare att straffminimum därmed måste sättas högre än till fängelse i 14 dagar.

Utredningen har i själva verket inte alls gjort den översyn av straffen som behövs. Förutom eventuella direkta straffhöjningar finns i andra länder exempelvis möjlighet till straffskärpning vid upprepad brottslighet och andra ytterligare sätt att visa på brottets allvar. Men utredningen diskuterar inte ens vad som eventuellt skulle kunna göras mer. Det gör att behovet av den översyn som utredningen skulle ha gjort nu kvarstår.

KVINNOFRONTEN VILL ÄVEN betona att brottsrubriceringen är gravt missvisande och behöver ändras. Att använda ett begrepp som ”tjänst” om ett sexuellt övergrepp riskerar att medverka till både en bagatellisering och indirekt legitimering av förövarnas övergrepp. Precis som när det gäller utnyttjande av barn i prostitution bör utnyttjandet av vuxna benämnas *”utnyttjande genom köp av sexuell handling”* alternativt *”köp av sexuell handling”*.

KVINNOFRONTEN *motsätter oss* utredningens bedömning att en höjning av straffminimum bör avvaktas, det behöver tvärtom göras snarast möjligt.

KVINNOFRONTEN *stöder* att böter ska tas bort ur straffskalan, men anser att minimistraffet måste höjas till *6 månaders fängelse*.

KVINNOFRONTEN *anser* att brottsrubriceringen bör ändras till *utnyttjande genom köp av sexuell handling* alternativt *köp av sexuell handling*.

8.16 Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

Mäns sexuella utnyttjande av barn under 18 år i prostitution är ett stort och utbrett samhällsproblem, och det är skrämmande att ett så både allvarligt och grovt brott mot barn fortfarande kan ha ett så lågt straff som 14 dagars fängelse. Kvinnofronten stöder därför självklart att minimistraflet måste höjas.

Men om minimistraflet istället skulle bli 6 månaders fängelse, innebär det att brottet jämföras med föreslaget straff för sexuellt övergrepp mot barn, vilket är ett brott som inrymmer en mängd handlingar av olika allvarlighetsgrad. Våldtäkt mot barn ska enligt förslaget däremot ha ett minimistraf på 3 års fängelse. Men i själva verket är sådana handlingar som ryms i utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling mer jämförbara med våldtäkt, det vill säga att de *med hänsyn till kränkningens allvar är jämförbara med vaginalt, analt eller oralt samlag*. Mot den bakgrunden framstår det föreslagna minimistraflet alldeles för lågt. Straffet bör istället, med hänsyn till brottets allvar, snarare placeras mellan sexuellt övergrepp mot barn och våldtäkt mot barn, det vill säga med ett straffminimum på minst *ett års fängelse*.

Vi vill återigen betona att detta gäller brott som förövarna genomför planerat och målmedvetet. Kvinnofronten reagerar därför mycket starkt även emot utredningens förslag att införa en särskild straffskala för vad utredningen kallar ”mindre grova brott” av utnyttjande av barn i prostitution, med lägre både minimi- *och* maximistraf. Utredningen bagatelliserar dessutom brottet genom kommentarer om att det ibland kan vara ”liten ålderskillnad” mellan förövare och offer eller att barnet varit ”nära” 18 år. Ett tidigare regeringsuttalande har varnat för risken att en gradindelning av brottet skulle riskera att *”signalera att brottet inte alltid var att anse som allvarligt”*, och utredningens resonemang har här blivit ett närmast övertydligt exempel på just det.

Kvinnofronten vill därför återigen påpeka att Barnkonventionen numera är lag i Sverige. Utredningens resonemang kan inte anses förenligt med Barnkonventionen. Förövarens ålder har heller ingen betydelse för brottets allvar. Utnyttjande av barn i prostitution är *alltid ett mycket allvarligt brott*, som samhället måste ta på betydligt större allvar.

Genom att föreslå en straffskärpning och samtidigt föreslå ett nytt ”mindre grovt brott” med samma låga minimistraf som tidigare, *undergräver utredningens förslag återigen i praktiken den föreslagna straffhöjningen*. Eftersom det nya brottet dessutom föreslås ha ett *betydligt lägre maximistraf* (1 år istället för nuvarande 4 år), innebär utredningens förslag om nytt brott i själva verket en *straffsänkning* även för förövare som utnyttjar barn i prostitution. Vi hoppas innerligt att riksdagen inte ska acceptera detta.

KVINNOFRONTEN stöder att minimistraflet för köp av barn i prostitution ska höjas, men vi anser att det ska höjas till *ett års fängelse*.

KVINNOFRONTEN motsätter oss bestämt att en särskild straffskala för ”mindre grovt brott” vid köp av barn i prostitution ska införas.

KVINNOFRONTEN ANSER vidare att uttrycket ”tåla” ska tas bort ur lagen om utnyttjande av barn i prostitution, precis som det tagits bort ur lagtexten i andra fall. Det är ett gammaldags begrepp som sänder fel signaler. Istället för *”företa eller tåla”* kunde lagtexten exempelvis utformas som att gärningsmannen förmår offret att *”utföra eller utsättas för”* en sexuell handling.

Kapitel 9 Spårsäkring efter sexualbrott

Kvinnofronten instämmer i att det är önskvärt att spårsäkring kan göras regelmässigt av sjukvården vid misstanke om sexuella övergrepp. Men om det ska göras regelmässigt är det desto viktigare att garantera att den utsatta själv måste få avgöra om resultaten ska lämnas vidare till polis- eller åklagarmyndighet. Därför måste spårsäkring ingå i hälso- och sjukvård, och vara ett stöd för den utsatta, inte ett tvång från samhällets sida. Utredningens

förslag är inte förenligt med de krav som måste ställas för skydd av den enskildes integritet.

9.10.9 Utlämnande av proverna och fynden från en spårsäkring

Kvinnofronten motsätter oss utredningens förslag. Kvinnofronten anser att prover och fynd från spårsäkring eller uppgifter i patientjournal *inte* ska få lämnas ut till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet *utan* den enskildes samtycke, när det gäller vuxna människor. Samhället får helt enkelt inte ta sig rätten att lämna ut så integritetskränkande uppgifter utan individens samtycke.

När det däremot rör barn vore det fel att lägga ansvaret på barnet att fatta ett sådant beslut, särskilt som barn inte har samma möjlighet att bedöma konsekvens. Ju äldre barnet är bör dock barnets uppfattning efterfrågas.

KVINNOFRONTEN *motsätter oss* förslaget att prover och fynd från spårsäkring ska få lämnas ut till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet *utan* den enskildes samtycke.

KVINNOFRONTEN *anser* att prover och fynd från spårsäkring ska få lämnas ut till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet utan den enskildes samtycke i det fall det misstänkta brottet gäller ett barn under 18 år.

Arbetsgrupp hos Kvinnofronten

I Kvinnofrontens arbetsgrupp för remissvaret har Bettan Andersson, Gerda Christenson, Viktoria Folkesson och Eva Larsson ingått.

Stockholm den 1 oktober 2021

Kvinnofronten